

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В ПРОФЕСІЙНО-МЕТОДИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХІМІЇ

Лукашова Н.І.,

доктор педагогічних наук, професор

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Компетентнісна парадигма освіти спрямована на підготовку творчої, активної та конкурентоспроможної особистості, здатної реалізувати себе в постійно змінному суспільстві. Все це висуває нові вимоги до професійно-методичної підготовки майбутнього вчителя хімії, яка передбачає, поміж багатьох інших, оволодіння й такими основними компетенціями як:

- знання змісту і принципу побудови шкільних курсів хімії;
- знання програм і підручників з природничо-наукових предметів з метою реалізації міжпредметних зв'язків.

Формування цих компетенцій майбутнього вчителя хімії під час його методичної підготовки у виші вимагає широкої обізнаності студентів з модернізацією ЗНЗ, зміною структури і змісту хімії як навчального предмета, посилення гуманістичного, культурологічного принципів, особистісно орієнтованого навчання, диференційованого та компетентнісного підходів до вивчення хімії в основній і старшій школі тощо. Усі ці компоненти, що є основою новітніх перетворень в освіті, знаходять своє відображення в сучасних освітніх стандартах, які глибоко аналізують студенти, опановуючи фахову методику. Зокрема це стосується й Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти [1], який в оновленому змісті ґрунтується на засадах компетентнісного і діяльнісного підходів.

Зосереджуємо увагу студентів на загальних змістових лініях освітньої галузі "Природознавство" Державного стандарту та підводимо студентів в процесі обговорення до таких важливих висновків:

- загально природничих компонент забезпечує формування в учнів основи цілісного уявлення про природу і місце людини в ній;

- саме в контексті загальних змістових ліній слід осмислювати змістові лінії хімічного компонента, який вносить свій внесок у вирішення завдань освітньої галузі в цілому.

Відповідно до Державного стандарту хімічний компонент забезпечує засвоєння учнями знань про речовини та їх перетворення, хімічні закони і методи дослідження, навички безпечного ставлення до екологічних проблем і розуміння хімічної картини світу, вмінню оцінювати роль хімії у виробництві та житті людини. Одночасно студенти переконуються, що у визначенні змісту хімічної освіти такі провідні поняття як хімічний елемент, речовина, хімічна реакція, відіграють системоутворювальну роль.

Вивчення студентами сучасних освітніх стандартів значно збагачує розуміння ними найважливішої проблеми методики навчання хімії щодо обґрунтування змісту та структури хімічних курсів для ЗНЗ, дає їм конструктивну відповідь на запитання "Чому вчити?" задля того, щоб сучасна "хімічна освіта стала невідокремленою складовою загальної культури особистості", а "хімічні знання створювали підґуNTя реалістичного ставлення до навколишнього світу, у якому значне місце посідає взаємодія людини і речовини, сприяли розкриттю таємниць живого через пізнання процесів життєдіяльності організмів на молекулярному рівні" [2].

Формування професійно-методичної компетентності у майбутніх учителів хімії вимагає глибокого осмислення студентами переходу від Державного стандарту до реального навчального процесу, який постійно здійснюється через створення, насамперед, програм, підручників, методичних рекомендацій для вчителів.

Так відомо, що у 8 класі основної школи відповідно до нової програми з хімії для ЗНЗ [2] змінено логіку викладання матеріалу порівняно з попередньою програмою. На початок винесено теоретичний матеріал про періодичний закон, будову атома, хімічний зв'язок і будову речовини. Тема «Основні класи неорганічних сполук», яка традиційно своїм змістом спрямовувалась на підготовку учнів до сприймання періодичного закону і закономірностей, що

впливають із періодичної системи хімічних елементів, вивчається нині на його основі. Студенти прослідковують зв'язок вимог Державного стандарту і змісту навчальних програм, прагнуть обґрунтувати доцільність логіки викладення навчального матеріалу у 8 класі основної школи. Враховуючи історію становлення і розвитку методики навчання хімії в Україні, приходять до висновків, що внесені зміни спрямовані на реалізацію методичної ідеї про наближення вивчення теорій і законів до початку курсу з тим, щоб більшу частину його розглядати на їхній основі. Ця ідея виявилась досить плідною як на шляху поступового вдосконалення змістового наповнення шкільного курсу хімії, так і на сучасному етапі під час конструювання сучасних хімічних курсів для ЗНЗ України. Змінились і методичні підходи до вивчення однієї з провідних теоретичних концепцій, якою виступає періодичний закон і періодична система хімічних елементів у світлі сучасної будови атома. З відомих в історії розвитку методики навчання хімії трьох підходів (історичний, логічний, історико-логічний) більш послідовного використання набуває логічний підхід. Саме вивчення будови атома дає змогу пояснити принцип явища періодичності зміни властивостей хімічних елементів та їх сполук. Хімічний склад і властивості неорганічних речовин логічно пов'язуються з розміщенням хімічних елементів у періодичній системі, що в цілому посилює прояв принципу науковості.

Робота студентів над освоєнням проблеми змісту і структури курсу хімії для ЗНЗ у таких напрямках значною мірою сприяє оволодінню майбутніми вчителями такими компетенціями, основу яких складають знання змісту і принципів побудови шкільних курсів хімії, відображення їх у навчальних програмах і підручниках з хімії, та інших природничо-наукових предметів, що дозволяє широко реалізувати міжпредметні зв'язки для формування в учнів цілісних уявлень про природу і місце людини в ній.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти // Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, 2011 р. – Сайт МОН України.
2. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Хімія. 7-9 класи, 2012 р. – Сайт МОН України.